

2026

BETALNINGSHJÄLPEN

Trygghet, utmaningar
och ansvar i en
uppkopplad vardag

En rapport om hur ungdomar och föräldrar ser på
digitala vanor, utsatthet och behovet av stöd online

Om undersökningen

Rapporten bygger på en riksrepresentativ undersökning genomförd av Verian, på uppdrag av Mastercard, via webbintervjuer. Intervjuerna genomfördes mellan 16 mars och 24 mars 2026 och omfattade barn i åldrarna 15–17 med 337 respondenter samt föräldrar till barn i åldrarna 15–17 med 517 respondenter.

Betalningshjälpen är ett utbildningsinitiativ från

PAN-NORDIC
CARD ASSOCIATION

CARD
PAYMENT
SWEDEN

och några av Sveriges största banker

Besök [Betalningshjalpen.se](https://betalningshjalpen.se) för inspiration och guider

Förord Anna Kratz

Sverigechef, Mastercard

Ett gemensamt ansvar i en uppkopplad värld

Att leva och verka i den digitala världen är i dag en självklar del av livet – inte minst för unga. Samtidigt ställer det krav på kunskap, trygghet och förståelse för de utmaningar som finns.

Betalningshjälpen har sedan start haft som mål att minska det digitala utanförskapet och stärka tryggheten i den digitala ekonomin. I årets rapport fortsätter vi att fördjupa oss i ungas digitala vardag. En generation som växer upp uppkopplad, men som också möter en allt mer komplex riskbild.

Unga får i dag tillgång till sin första smartphone i tidig ålder och rör sig vant i digitala miljöer. Årets undersökning visar precis som föregående år att de är en utsatt målgrupp för digitala bedrägerier. Samtidigt upplever många föräldrar osäkerhet kring hur de kan skydda sina barn. Som förälder känner jag igen den balansgång många står inför. Vi vill ge våra barn frihet att utforska, lära och vara en del av den digitala världen, samtidigt som vi vill skydda dem mot risker som inte alltid är lätta att upptäcka.

För oss på Mastercard, tillsammans med några av Sveriges största banker, handlar Betalningshjälpen om att bidra till just detta. Att stärka kunskap, öka medvetenheten och skapa en tryggare digital vardag, oavsett ålder och förutsättningar. Det är ett gemensamt ansvar som kräver samverkan mellan ungdomar själva tillsammans med föräldrar, skola, näringsliv och beslutsfattare.

I slutändan handlar det om att alla får tillgång till rätt verktyg för att navigera i en digital verklighet. Trygghet skapas inte av teknik ensam, utan genom kunskap, dialog och ett aktivt ansvarstagande – tillsammans.

Sex siffror från undersökningen

● Vad säger de unga?

71%

av unga anger att de i någon mån är oroliga för att bli lurade online

16%

av unga har någon gång blivit utsatta för digitalt bedrägeri

25%

av unga tycker att de har bättre koll på digital säkerhet än sina föräldrar

● Vad säger föräldrarna?

94%

av föräldrar köper en smartphone till sitt barn innan 13 års ålder

88%

av föräldrar är oroliga över att deras barn ska utsättas för bedrägeri online

35%

av föräldrar vet hur de ska skydda sitt barn mot digitala bedrägerier

Smartphones som en del av ungas vardag

Årets rapport bygger på en undersökning från Verian som riktar sig både till ungdomar i åldern 15–17 år och till deras föräldrar. Rapportens inledande kapitel tittar närmre på digitala vanor bland ungdomar, hur de använder sin smartphone och vilka appar som är viktiga. Kapitlet undersöker också både likheter och skillnader mellan vad ungdomar själva rapporterar och hur föräldrar uppfattar sina barns användning av smartphones.

Att leva i den digitala världen

Bland dagens ungdomar börjar den digitala vardagen ofta i tidig ålder. Undersökningen visar att en majoritet av föräldrar (94 procent) ger sitt barn en smartphone innan de fyllt 13 år. Mer än hälften (55 procent) har dessutom valt att ge sitt barn en smartphone vid 10–12 års ålder. Men för många unga börjar det digitala livet ännu tidigare, en stor andel (38 procent) ger sitt barn en smartphone redan innan de fyllt tio år.

Bland ungdomar är mobiltelefonen i första hand ett medel för kommunikation och

underhållning. Undersökningen visar att majoriteten (82 procent) framför allt använder sin smartphone för att chatta, skicka sms och ringa samtal. Därefter är det underhållning som är mest populärt, där drygt tre av fyra (77 procent) främst använder sin smartphone till att titta på film, musik eller klipp.

Ungdomars mobilanvändning speglas väl i föräldrarnas uppfattning om hur deras barn använder sina smartphones. Resultaten visar att majoriteten av föräldrarna (84 procent) tror att deras barn främst använder

telefonen för kommunikation, tätt följt av underhållning (79 procent).

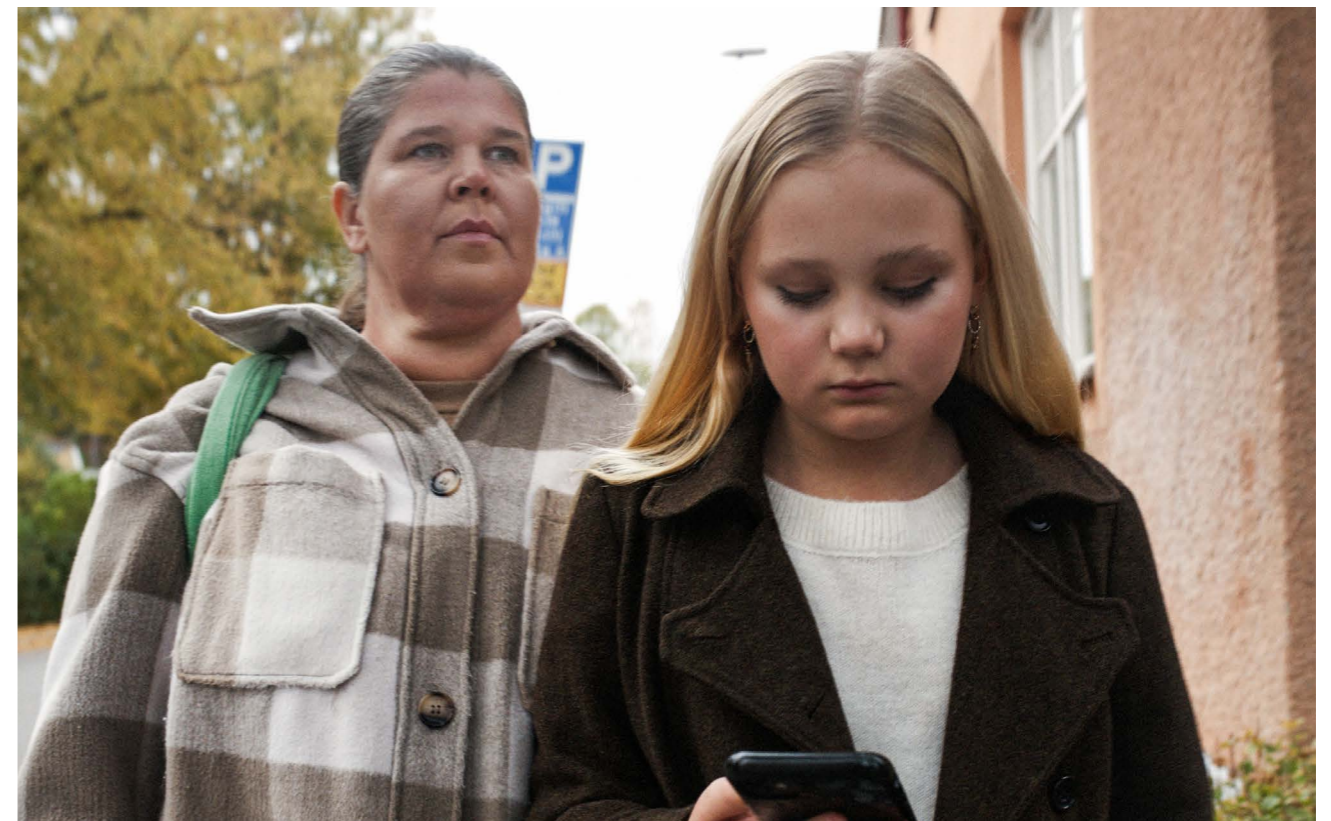
Sociala medier är även ett av de viktigaste användningsområdena för ungdomar, där nästan tre av fyra (73 procent) placerar det högt upp på listan. Siffran speglas även hos föräldrar, där lika hög andel tror att sociala medier är vad deras barn främst använder sin telefon till.

73 % bland unga använder främst sin smartphone till sociala medier

- Appar ungdomar tycker är viktigast
- Appar föräldrar tror är viktigast för deras barn

Graferna visar ett urval av svarsalternativ där respondenterna kunde välja max fem.

Unga och föräldrars syn på mobilen som betalmedel

När det kommer till betalsätt är det fysiska bankkortet fortsatt ett av de vanligaste sätten att betala bland unga. Nästan samtliga föräldrar (97 procent) uppger att deras barn har tillgång till ett fysiskt betalkort. Även digitala betalningsätt är fortsatt populära, där lika många barn även har tillgång till Swish. Bland ungdomar tycker man att just Swish är

en väldigt viktig app. För drygt tre av fem ungdomar (64 procent) är appen ett måste – och är det näst mest populära alternativet på listan, efter Snapchat (69 procent).

Föräldrar stöter däremot på utmaningar när det kommer till deras barn och digitala betalningar. Nära en tredjedel av föräldrarna (30 procent) uppger att någonting gått fel när deras barn gjort ett

digitalt köp. Cirka 15 procent menar att något gått fel trots att de har god kontroll.

En femtedel av föräldrarna (19 procent) tycker det är svårt att lära sina barn om pengar och menar att deras barn har svårt att förstå pengars värde.

97%

anger att deras barn har tillgång till Swish

97%

anger att deras barn har tillgång till ett fysiskt bankkort

53%

anger att deras barn har tillgång till en bank- eller ekonomiapp

46%

anger att deras barn har tillgång till kontanter

39%

anger att deras barn har tillgång till digitala plånböcker

Intervju med Lovisa Stenbacka

Jurist på Post- och telestyrelsen

"Om problem inte anmäls riskerar de att förbli osynliga"

Lovisa Stenbacka är jurist på Post- och telestyrelsen och en del av myndighetens Digital Services Act (DSA)-team. I sitt arbete har Lovisa praktisk insyn i digitala miljöer, risker som kan uppstå, och konsekvenserna det kan få för användare – inte minst unga.

Digital Services Act (DSA) är EU:s förordning om digitala tjänster som trädde i kraft 2022 och började gälla i hela EU 2024. Regelverkets syfte är att skapa säkrare och mer tillförlitliga digitala miljöer genom att bland annat ställa krav på hur plattformar arbetar med ansvar, transparens och riskhantering av olagligt och skadligt innehåll. Samtidigt finns felaktiga uppfattningar om vad det innebär i praktiken, särskilt kring plattformarnas roll och ansvar, menar Lovisa.

– En vanlig missuppfattning vi ofta möter är att plattformar

ska förhandsgranska eller censurera innehåll. DSA reglerar digitala mellanhänder, alltså tjänster som gör det möjligt för användare att skapa, dela och sprida innehåll online. Därför handlar det om att plattformar ska ta ansvar genom sina system och processer, inte om förhandsgranskning och censur. Syftet är att hitta en balans och skapa en trygg och tillförlitlig digital miljö.

I takt med den digitala utvecklingen har riskerna online blivit mindre synliga och svårare att upptäcka. Detta beror på olika faktorer,

och Lovisa menar att användarnas digitala miljöer i dag är betydligt mer komplexa än tidigare.

"Både unga och vuxnas liv utspelar sig i dag i högre grad online, vilket gör riskbilden mer komplex"

– Både unga och vuxnas liv utspelar sig i dag i högre grad online, vilket gör riskbilden mer komplex. Kommunikation, underhållning, reklam, handel och betalningar sker ofta i samma miljö. Det gör att risker inte alltid är tydliga, utan uppstår i sammanhang som kan uppfattas som vardagliga och trygga. För unga är detta särskilt viktigt, eftersom social interaktion, påverkan och kommersiella budskap ofta flyter samman.

I de flesta digitala miljöer anpassas och sorteras innehåll automatiskt i användarens flöde, vilket påverkar hur man ser på innehållet och hur det uppfattas. Det innebär att riskerna inte bara uppstår

genom enskilda bedragare eller enskilt innehåll, utan även genom hur tjänsterna är utformade. Därför är regler om transparens och rekommendationssystem betydande, menar Lovisa.

– Skyddet för unga ska bland annat genomsyra plattformarnas processer, designval och riskhantering. Det ska alltså byggas in i digitala tjänster från början, inte läggas till i efterhand. Plattformarna har det primära ansvaret för att säkerställa en hög nivå av integritet, säkerhet och trygghet för minderåriga, medan myndigheter bidrar till att regelverket får genomslag i praktiken.

Avslutningsvis betonar Lovisa vikten av att användare förstår sina rättigheter och kan anmäla och lämna klagomål. Det är avgörande för en fungerande ansvarsfördelning mellan plattformar, myndigheter och EU.

– DSA förutsätter att de mekanismer som ska finnas, bland annat möjligheten att anmäla olagligt innehåll, används i praktiken. Här spelar användare, civilsamhälle och andra aktörer en viktig roll. Om problem inte anmäls riskerar de att förbli osynliga, vilket gör att tryggheten online ytterst stärks först när både system och användning fungerar tillsammans.

"Skyddet för unga ska byggas in i digitala tjänster från början, inte läggas till i efterhand"

Intervju med Frida Lygnegård

Barn- och ungdomsforskare vid Jönköpings University

"Förstå, lyssna och ge det tid"

Som lärare och barn- och ungdomsforskare vid Hälsö högskolan, Jönköpings University, har Frida Lygnegård länge arbetat med frågor om barns rättigheter. På senare år har hon dessutom fördjupat sig i barns liv i digitala miljöer.

I sin forskning och undervisning fokuserar Frida på hur barn och ungas egna röster kan tas tillvara för att stärka deras delaktighet, hälsa och rättigheter. Hon upplever att barn och ungas utsatthet online ökar, både i omfattning och komplexitet. Utsattheten går även ner i åldrarna och det är fortfarande få föräldrar som vet vad som egentligen sker i deras barns liv online.

– Vi är ofta noga med våra barns trygghet i den fysiska världen, vi vill veta var de är, vilka de träffar och vad de gör. Men när det gäller den digitala

världen ger vi dem ofta tillgång till mobil eller surfplatta utan samma insyn eller beredskap, trots att de där kan möta risker, påverkan och innehåll som de inte alltid är rustade att hantera.

Ett vanligt digitalt beteendemönster i dag är att snabbt röra sig mellan en stor mängd innehåll på kort tid – att fastna i ett scrollande. Inte minst bland barn, vars förmåga att tänka på konsekvenser fortfarande är under utveckling. Detta ställer höga krav på att det finns trygga vuxna som förstår riskerna och vet hur de ska agera, menar Frida Lygnegård.

– Barn har inte ett fullt utvecklat konsekvenstänk och de här snabba belöningarna som spel och sociala medier ger gör att barn lätt fastnar.

"Det finns många barn och vuxna som inte känner att de har en vuxen att vända sig till"

Frida lyfter också att vuxnas närvaro spelar en avgörande roll i barns digitala vardag. Särskilt i situationer där något har hänt blir det tydligt hur viktigt det är att det finns vuxna som tar sig tid att lyssna.

– Det finns många barn och unga som inte känner att de har en vuxen att vända sig till. Det är något vi behöver prata mer om, eftersom bristen på trygga vuxna tror jag är en del av den ökade utsattheten. Samtidigt saknas ofta ungas perspektiv, vi behöver låta dem beskriva sin utsatthet och vad de behöver hjälp med.

Vuxnas bemötande spelar stor roll för hur barn hanterar svåra situationer online. Det viktigaste är inte att ha alla svar, utan att finnas där och lyssna.

– Det handlar om att normalisera att man kan göra misstag, precis som i vanliga livet. Saker händer. Jag hörde någon säga något som jag verkligen tog med mig: att man som vuxen ska prata lugnt, ställa små frågor och lyssna. I stället för att gå upp i stora bokstäver och säga 'det där får man inte' kan man fråga: Vad hände? Vad tyckte du om det?

Digitala miljöer är här för att stanna. På sikt handlar det inte bara om att skydda barn, utan också om att rusta dem. Vuxnas engagemang och närvaro blir därför avgörande, både i samtal och i viljan att förstå de plattformar där barn och unga befinner sig.

– Känslan hos många ungdomar är oftast att vi vuxna inte förstår deras digitala vardag och vi kanske inte fullt ut kan göra det, men vi kan göra anspråk på att vilja försöka förstå, lyssna och ge det tid.

"Det handlar om att normalisera att man kan göra misstag, precis som i vanliga livet"

Om digitala risker, utsatthet och kunskap

Den digitala vardagen är i dag en självklar del av livet och finns med redan i unga år. Men digitalisering medför inte bara möjligheter, utan också utmaningar. Rapportens andra kapitel belyser de känslor av oro och utsatthet som både unga och föräldrar upplever. Kapitlet undersöker också hur kunskapen och förståelsen kring digitala risker ser ut.

Att möta riskerna i den digitala världen

Att känna oro över att utsättas för digitalt bedrägeri är vanligt. Drygt sju av tio ungdomar (71 procent) är i någon mån oroliga för att bli bedragna eller lurade online. Bland föräldrar är oron ännu högre – nästan alla (88 procent) oroar sig i någon utsträckning för att deras barn ska utsättas.

Resultaten från undersökningen visar även att föräldrar känner oro kring andra delar av barnens digitala vardag. Den största oron är att deras barn exponeras för olämpligt innehåll (45 procent), att de chattar med okända (25 procent) samt att de råkar köpa något av misstag eller blir lurade (23 procent).

Nära en femtedel av ungdomar (16 procent) har utsatts för digitalt bedrägeri. Undersökningen visar även att skydda sina barn mot dessa typer av bedrägerier upplevs som svårt för många föräldrar – endast var tredje (35 procent) vet hur de kan skydda sitt barn.

Kunskapsluckor och generationsskillnader

Dialogen kring digitala risker är inte heller självklar. Nästan en fjärdedel av föräldrarna (23 procent) pratar sällan eller aldrig med sina barn om risker och säkerhet på nätet.

Samtidigt visar undersökningen att det finns ett tydligt kunskapsglapp. När det gäller digitala bedrägerier har strax under en tredjedel av föräldrarna (29 procent)

71 % av unga är oroliga för att bli lurade online

88 % av föräldrar är oroliga för att deras barn ska bli lurade online

begränsad kunskap. De snabba tekniska förändringarna är också påtagliga. Var femte förälder (23 procent) tycker att det är svårt att hänga med i den digitala utvecklingen – en ökning från 15 procent vid förra årets mätning.

Det finns även skillnader mellan generationerna. En fjärdedel av ungdomar (25 procent) tycker att de har bättre koll på digital säkerhet än sina föräldrar och lika många anser att vuxna överdriver riskerna med att vara online.

Föräldrars främsta orosmoment

Jag som förälder tycker det är svårt att hänga med i den digitala utvecklingen

23 % av föräldrarna pratar sällan eller aldrig med sitt barn om digitala risker

Intervju med Johan Halling

Brottsförebyggande samordnare på polisens nationella bedrägericentrum

"Bedrägerier är en kapplöpning där metoder ständigt förändras"

Johan Halling är brottsförebyggande samordnare på polisens nationella bedrägericentrum. I sitt arbete har han en direkt inblick i hur bedrägerier går till, och menar att det behövs större medvetenhet och ett tätare samarbete i samhället för att effektivt kunna förebygga och bekämpa hoten.

Fokus i samhället och hos rättsväsendet har länge legat på äldre som en särskilt utsatt grupp, vilket har gjort att andra åldersgruppers utsatthet inte fått samma uppmärksamhet. Det utnyttjar bedragare, som i allt större utsträckning riktar sig mot nya målgrupper och där blir det även vanligare med unga som måltavlor.

– Samhällets och bankernas fokus på att skydda äldre mot bedrägerier har gett resultat sett till minskade brottsvinster exempelvis när det gäller telefonbedrägerier, men det har också lett till att bedragare söker sig till nya, mindre skyddade grupper. Bedrägerierna kryper nedåt i åldrarna och även unga

testas i allt större utsträckning. Samtidigt anpassar bedragare aktivt sina metoder.

"Bedrägerier kryper nedåt i åldrarna och unga testas i allt större utsträckning"

I takt med att fler unga drabbas beskriver Johan hur bedrägerier snabbt förändras, där nya metoder hela tiden utvecklas och testas.

– Vi ser en tydlig ökning av bedrägerier som börjar med mass-sms, till exempel falska orderbekräftelser eller bedrägliga sms om att uppdatera sina kortuppgifter via länk. Sms som skapar stress hos mottagaren som riskerar att lämna ut kortuppgifter, eller att ringa tillbaka till falska kundtjänster för att manipuleras vidare. Här testas även de yngre allt oftare. Samtidigt finns kända riskområden sedan tidigare. Exempelvis på internet, gamingplattformar och köp- och säljsidor där betalkort används. Ungdomar drabbas även av falska jobberbjudanden och löper ytterligare en risk i att rekryteras av kriminella nätverk som penningmålsvakter i

bedrägeriupplägg. De kriminella hittar ofta de yngre via sociala medier eller i meddelandeappar för den typen av uppdrag.

I digitala miljöer kan utsattheten bli mer isolerad. Johan lyfter hur avsaknaden av sociala skyddsnät gör situationen särskilt sårbar, något som blir tydligt bland yngre användare.

– Det här når även barn i låg- och mellanstadiet, där sårbarheten blir väldigt tydlig. Trots att det finns vuxna omkring dem i vardagen, i skolan eller hemma, blir de lätt ensamma i den digitala miljön, till exempel när de sitter på sitt rum eller framför tv:n. Då finns en risk att de inte berättar om vem som kontaktar dem eller om de får ett meddelande från någon okänd.

Johan lyfter även att anmälningar från allmänheten spelar en

avgörande roll för att skapa en tydligare lägesbild av hur bedrägerierna utvecklas. Genom fler anmälningar blir det också möjligt för polisen att arbeta mer träffsäkert och effektivt med att förebygga brotten.

"Vi rör oss i rätt riktning och vi ser en positiv utveckling"

– Information från både försök och fullbordade bedrägerier är avgörande, eftersom det hjälper till att identifiera mönster samt för att förstå hur och var gärningspersoner arbetar. Samtidigt bygger lägesbilden till stor del på vad som faktiskt anmäls och där vet vi att det finns ett stort mörkertal.

Men trots att de digitala riskerna nästan känns oundvikliga finns det tecken på förbättring. Enligt Johan går vissa delar av utvecklingen åt rätt håll.

– Vi rör oss i rätt riktning och vi ser en positiv utveckling av att brottsvinsterna från bedrägerier minskat de två senaste åren. Från runt 7,5 miljarder kronor under 2023 till 5,7 miljarder kronor under 2025. Särskilt positiv är utvecklingen kopplad till telefonbedrägerier där brottsvinsterna minskat markant under de senaste åren, från 708 miljoner kronor 2023, till 320 miljoner kronor 2025.

Polisens tre viktigaste tips om något faktiskt går snett

1. Stoppa pengarna – ta kontakt med banken så snabbt det går.
2. Polisanmäl – anmäl alltid brott om du blir utsatt.
3. Ta stöd – prata med dina nära och kära för att få hjälp och stöd.

Intervju med Staffan Truvé

Cybersäkerhetsexpert och medgrundare till Recorded Future

"Små åtgärder kan göra stor skillnad"

Staffan Truvé är medgrundare av Recorded Future och har lång erfarenhet av hur digitala hot utvecklas. Genom bolagets plattform analyserar Staffan stora datamängder för att upptäcka och förebygga cyberhot och på så sätt ge organisationer möjlighet att agera innan det är för sent.

I en allt mer digital värld blir det svårare att garantera full säkerhet. Det har blivit enklare att begå digitala bedrägerier, något som enligt Staffan förändrar synen på säkerhet. Därför måste tröskeln höjas och det måste bli svårare för bedragaren genom att privatpersoner gör sig mindre sårbara.

– Med den tekniska utvecklingen kan bedragare arbeta snabbare och enklare än tidigare. Men när det gäller cyberhot handlar det inte om att vara helt säker, utan om att vara mindre sårbar än andra – lite som att inte behöva

springa snabbare än lejonet, bara snabbare än personen bredvid. Det innebär att om du är lite svårare att hacka, ger de sig hellre på någon annan.

Staffan varnar för att nya bedrägeriformer kontinuerligt växer fram. Han lyfter en särskilt oroande utveckling kring kloning av ljud, som snabbt sprids i flera delar av världen. Bedragare använder AI för att kopiera ungas röster från exempelvis videoklipp som lagts upp online. De ringer sedan upp föräldrar och utger sig för att vara barnet.

Eftersom rösten låter äkta och situationen är pressad blir det svårt för föräldern att avgöra vad som är verkligt.

"När det gäller cyberhot handlar det inte om att vara helt säker, utan om att vara mindre sårbar än andra"

– Bedragare är duktiga på att sätta folk i stressade situationer men ett sätt att undvika den här typen av stressbedrägerier är att alltid säga: jag ringer tillbaka. Då kan man verifiera att det verkligen är rätt person, eftersom det i dag är ganska lätt att fejka avsändarnummer.

Utvecklingen gör att riskerna blir svårare att upptäcka, vilket ställer nya krav på hur säkerhet byggs upp, både i systemen och i vardagen. Samtidigt betonar Staffan att det inte bara handlar om avancerade tekniska lösningar, utan det finns även små men förebyggande

åtgärder som kan göra stor skillnad och minska risken att drabbas.

Staffans tre bästa tips för att skydda sig mot digitala bedrägerier

1. Om möjligt, använd åtkomstnycklar i stället för lösenord. Om du använder lösenord, gör det med en lösenordshanterare så det blir enkelt att skapa långa, svårgissade lösenord.
2. Ha två kodord som kan användas för att bekräfta om något är på riktigt – ett som signalerar fara och ett som bekräftar att det är äkta.
3. Var hellre för skeptisk. Träna dig i kritiskt tänkande och påminn dig själv om att vara säkerhetsmedveten.

Ansvar, stöd och trygghet i en digital vardag

I takt med att en allt större del av unga spenderar sin vardag online blir frågan om säkerhet och ansvar allt viktigare. Samtidigt är det inte alltid tydligt vilket stöd som finns eller vem som bär ansvaret. Rapportens tredje och avslutande kapitel undersöker vilken typ av stöd som efterfrågas, vilka behov som finns och vem som bär ansvaret.

Att hitta stöd i den digitala världen

Årets undersökning visar att det är viktigt för unga att prata om digital säkerhet. Nästan alla ungdomar (87 procent) har fått information eller pratat med någon om digital säkerhet. Informationen kommer i första hand hemifrån, där fler än sju av tio (72 procent) har pratat med sina föräldrar.

Skolan spelar också en viktig roll. Efter hemmet är skolan den vanligaste platsen där ungdomar får information om digital säkerhet, drygt två av tre (67 procent) har pratat om det i skolan. Nära hälften av ungdomar (43 procent) menar dessutom att skolan är en viktig plats för att lära sig om digital säkerhet, vilket är en ökning från 37 procent i fjolårets undersökning.

Vilken typ av information kopplat till digital säkerhet som efterfrågas varierar mellan generationerna. Bland ungdomar är det främst kunskap om hur vanliga bedrägerier går till (52 procent), tekniskt stöd (39 procent) och steg-för-steg-guider om säkerhet online (18 procent), som de uppger skulle hjälpa mest. Bland föräldrar är behoven mer spridda. Tekniskt stöd är mest efterfrågat (50 procent), följt av exempel på vanliga bedrägerier (42 procent), steg-för-steg-guider om säkerhet online (33 procent) och tips på hur man pratar med barn om digitala risker (28 procent).

Information som främst skulle hjälpa ungdomar att bli säkra online

52%

Exempel på vanliga bedrägerier

39%

Tekniskt stöd (hur man sätter upp spärrar, notifieringar etc.)

18%

Steg-för-steg-guider om säkerhet online

Vad som skulle få föräldrar att känna sig tryggare med sitt barns digitala liv:

51% 29% 22%

Tydligare lagar och kontrollmekanismer (t.ex. åldersverifiering)

Informationsmaterial anpassat för föräldrar

Möjlighet att enkelt kontrollera barnets digitala köp

Hos vem vilar ansvaret?

Vad föräldrar upplever skulle hjälpa för att de ska känna sig tryggare i sina barns digitala liv handlar i stor utsträckning om reglering. Hälften (51 procent) efterfrågar tydligare lagar och kontrollmekanismer, en ökning från 41 procent i förra årets undersökning. Nära en tredjedel (29 procent) vill även ha tillgång till informationsmaterial anpassat för föräldrar och strax över en femtedel (22 procent) vill enklare kunna kontrollera sina barns digitala köp.

Föräldrar ser också att skolan har en viktig roll, men inte som ensam aktör. Mer än hälften av föräldrarna (56 procent) tycker att skolan bör ha en aktiv roll i att informera om digitala bedrägerier och säkerhet online, men som ett komplement till det barn lär sig hemma.

När det gäller vem som bär det största ansvaret för att unga ska skyddas mot digitala bedrägerier pekar många på de digitala plattformarna. Var femte förälder (20 procent)

anser att ansvaret främst ligger där, vilket är en ökning från 13 procent förra året.

I slutändan landar dock huvudansvaret hos föräldrarna själva. Nära två tredjedelar (65 procent) anser att de har det största ansvaret för att skydda sina barn mot bedrägerier online.

En ökning hos föräldrar som anser att det största ansvaret för ungas trygghet online ligger hos de digitala plattformarna

Intervju med Olle Pallin-Cox

Avdelningschef på Brottsofferjouren

"Skam och skuld – man känner att det är ens eget fel"

Som avdelningschef för Brottsofferjouren arbetar Olle Pallin-Cox främst med att utveckla stödet till människor som blivit drabbade av brott. Brottsofferjouren möter årligen 60 000 personer som på olika sätt drabbas av brott och har därför unika insikter från brottsoffrens perspektiv.

Enligt Olle är det i dag för få barn och unga som får stöd hos Brottsofferjouren. Det finns flera anledningar till det, men Olle tror att få unga känner till stöd som Brottsofferjouren erbjuder.

– Barn under 15 år hänvisas inte vidare till vår verksamhet i tillräcklig utsträckning av polisen. Vissa av dem kommer förhoppningsvis i kontakt med andra stödverksamheter som finns i samhället, men i hur stor utsträckning är svårt att säga. Det gör oss bekymrade,

eftersom vi undrar om de får det stöd de behöver.

Det är vuxnas ansvar att skapa vägar för unga dit de kan vända sig för stöd. Olle menar att det finns brister i vuxenvärlden som gör att ungdomar inte vänder sig till vuxna för stöd.

– Vuxna är inte alltid så bra på att ta emot barn och ungas berättelser, vilket kan hindra unga från att söka stöd. Ofta försöker vuxna till exempel styra samtalet till tidpunkter som passar dem själva, men då

passar det inte barnet. Det är avgörande att vuxna är lyhörda och redo att ta emot det som sägs, när de unga själva väjer att öppna upp sig.

"Ofta försöker vuxna styra samtalet till tidpunkter som passar dem själva"

Efter att ha blivit utsatt för ett bedrägeri eller om man blivit lurad online kan det vara svårt att hantera konsekvenserna. Påföljderna är sällan bara praktiska eller ekonomiska utan i hög grad även känslomässiga, där skam och skuld tar stor plats.

– En vanlig reaktion vi möter är just skam och skuld, men också känslan av att man på något sätt har varit delaktig i det som har hänt. Samtidigt som de här känslorna tar stor plats är

det också vanligt att anhöriga reagerar med besvikelse eller ilska och ifrågasätter hur man kunnat bli lurad.

I den här situationen blir tillgången till trygga vuxna särskilt viktig.

– Mitt råd till barn och unga som vill känna sig säkra igen är att prata med en vuxen som man litar på. För även om många tänker "jag kommer aldrig bli lurad", och känner att de har koll så visar verkligheten

något annat. Förra året gjordes 230 000 polisanmälningar om bedrägerier om man slår ihop alla åldrar på de som gjort en polisanmälan. Bakom varje siffra finns någon som blivit uppringd, lurad och manipulerad och det är just där skammen och skulden ofta hamnar. Oavsett om man är barn, ung eller vuxen kan ett samtal med någon man litar på i sin närhet göra stor skillnad.

"Därför kan ett samtal med en trygg vuxen göra stor skillnad"

Så säger bankerna

ICA Banken

ICA BANKEN erbjuder produkter och tjänster för barn och unga, som bankkort, konto, Swish, Mobilt BankID samt Apple Pay och Samsung Pay. Genom samarbetet med Gimi-appen får barn på ett enkelt sätt lära sig mer om pengar och ekonomi. Banken deltar även i det gemensamma initiativet Svårlurad för att öka kunskapen om digital trygghet.

Vilka är de största säkerhetsriskerna ni ser när det gäller unga och deras användning av digitala banktjänster?

En växande säkerhetsrisk är att unga utnyttjas som målvakter i penningtvättsbrott. Rekryteringen sker ofta via sociala medier där unga lockas med erbjudanden om snabba pengar utan att förstå konsekvenserna. Som bank har vi ett samhällsansvar att stötta både barn och föräldrar i att förstå riskerna och använda våra tjänster på ett tryggt sätt.

Swedbank

SWEDBANK erbjuder ett brett utbud av kostnadsfria banktjänster för barn och ungdomar mellan 0–17 år, bland annat ungdomskonto, bankkort, Swish, Apple Pay, Samsung Pay och Mobilt BankID. Genom initiativ som Lyckoslanten, en digital tidning som lär barn om ekonomi på ett lättillgängligt sätt, och Ung ekonomi, där banken besöker skolor och utbildar elever om privatekonomi, stärker Swedbank ungas kunskap och trygghet i den digitala vardagen.

Hur arbetar ni för att skydda unga från digitala bedrägerier?

Vi ser det som en central del av vårt uppdrag att skydda kunder från bedrägerier – oavsett ålder. Genom säkra funktioner, kontinuerlig övervakning av transaktioner och utbildningsinsatser till både kunder och medarbetare arbetar vi för att förebygga, upptäcka och stoppa bedrägerier. Ett särskilt fokus ligger på att stärka unga i deras förmåga att identifiera manipulation och falska erbjudanden online.

SEB

SEB erbjuder kostnadsfria banktjänster för barn och unga, som konto, kort och Swish, samt appen SEB Neo som är ett digitalt verktyg som hjälper unga att lära sig hantera sin ekonomi. Banken samarbetar också med organisationer som Mentor och Project Playground för att främja ekonomisk kunskap och trygghet bland unga.

Vilka utmaningar ser ni i ungas digitala beteenden?

Vi ser en växande risk kopplad till ungas exponering på sociala medier, där köpuppsmaningar och falska erbjudanden kan leda till ekonomiska misstag eller otrygga köp. Vi arbetar därför aktivt med att informera barn och föräldrar om säker digital användning, och ser det som ett samhällsansvar att rusta nästa generation med kunskap och trygghet i den digitala ekonomin.

Handelsbanken

HANDELSBANKEN erbjuder produkter och tjänster för barn och unga, som bankkort, konto, Swish och Handelsbanken ID. Handelsbanken arrangerar kundträffar, skolbesök och utbildningar, och samarbetar med polisen, myndigheter och andra banker för att stärka ungas motståndskraft mot bedrägerier.

Hur arbetar ni för att öka ungas trygghet i den digitala ekonomin?

En viktig del av vårt arbete är att uppmuntra föräldrar att prata med sina barn om pengar, säkerhet och digitala risker. Genom kampanjen Svårlurad och andra informationsinsatser sprider vi kunskap om hur unga kan skydda sig själva och sina närstående. Arbetet bygger på samverkan mellan olika aktörer för att förebygga bedrägerier och skapa en trygg digital vardag för unga.

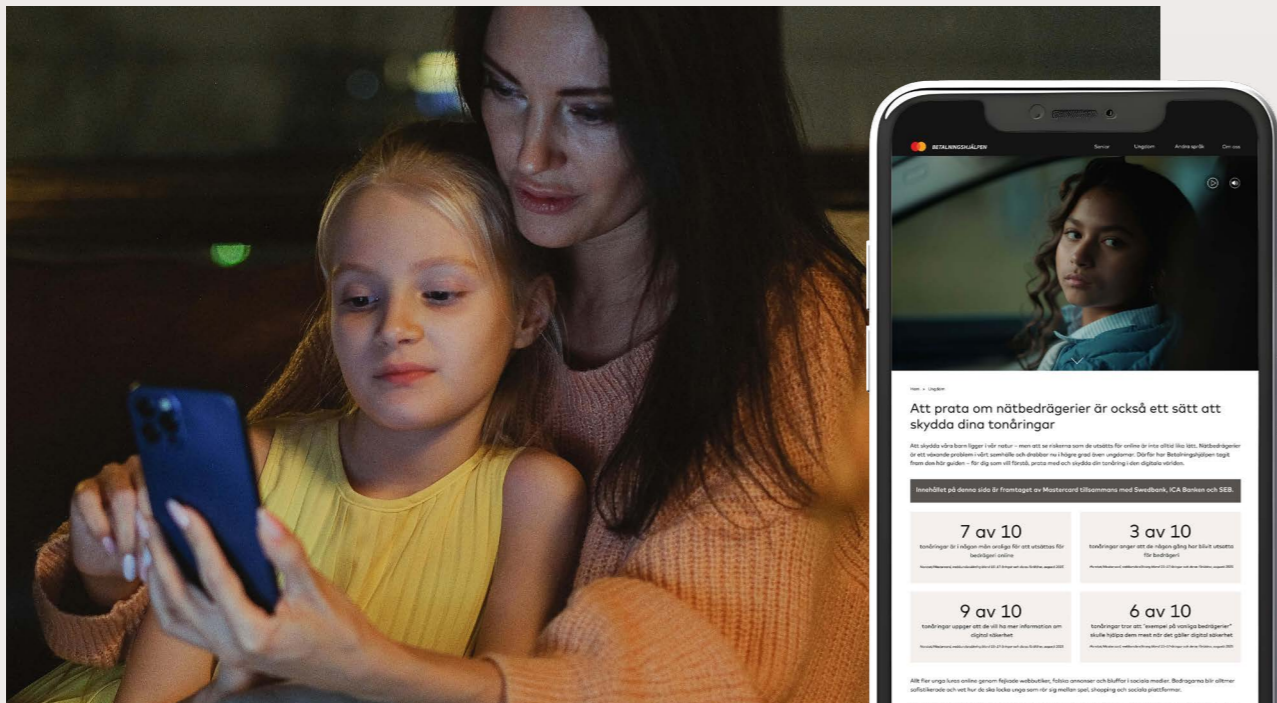

Resurs

RESURS erbjuder bland annat tjänsten "Sparkonto till barn" där vårdnadshavare kan spara åt sitt barn för framtiden. De arbetar även aktivt med utbildningsinsatser inom privatekonomi, bland annat genom skolbesök och samarbeten med flera organisationer, samt genom den digitala plattformen MyEconomy. Resurs är även en del av initiativet Svårlurad.

Vilka trender ser ni i ungas ekonomiska beteenden?

Många unga har begränsad kunskap om grundläggande ekonomi, samtidigt som sociala medier skapar orealistiska förväntningar om snabba pengar. Mot denna bakgrund blir det viktigt att finansiella aktörer bidrar till en mer nyanserad bild av ekonomi och lyfter betydelsen av långsiktighet, planering och riskmedvetenhet i ekonomiska beslut.

Detta är Betalningshjälpen

Betalningshjälpen är ett initiativ från Mastercard, i nära samarbete med Sveriges största banker. Idén är enkel: ingen ska hamna utanför bara för att betalningarna blivit digitala.

Genom utbildning, samverkan och inspiration vill Betalningshjälpen stärka människors självförtroende i den digitala ekonomin. På [Betalningshjälpen.se](https://betalningshjälpen.se) finns kunskap, guider och verktyg som gör det lätt att lära sig, förstå och känna sig trygg med digitala betalningar.

"Sedan start har Betalningshjälpen haft som mål att minska det digitala utanförskapet och bidra till att alla ska ingå i den digitala ekonomin, oavsett förutsättningar och ålder."

ANNA KRATZ,
SVERIGECHEF MASTERCARD

För alla som vill känna sig trygga i den digitala ekonomin

Betalningshjälpen finns för att fler ska kunna delta i den digitala vardagsekonomin. Genom målgruppsanpassat innehåll möter vi människor där de är, med verktyg som stärker både kunskap och självförtroende.

Tonårsföräldrar

Digital trygghet börjar hemma. Tonårsföräldrar möter en vardag där shopping, sociala medier och spel blivit naturliga delar av ungdomars liv, där gränsen mellan nöje och risk ibland är tunn. Betalningshjälpen ger föräldrar stöd i att förstå var unga rör sig, vilka faror som kan uppstå och hur man tar det viktiga samtalet utan att det slutar i tystnad eller konflikt.

Seniorer

Många äldre har tagit stora steg mot ett mer digitalt liv, men fortfarande känner sig många osäkra på hur man ska navigera bland appar, betalningar och nya tekniska lösningar. Betalningshjälpen visar att det aldrig är för sent att bli digitalt delaktig – och att trygghet och självförtroende växer med kunskap och gemenskap.

Andra språk

För personer som är nya i Sverige kan den digitala ekonomin upplevas som främmande och svår att förstå. Genom tillgänglig information och språkstöd vill Betalningshjälpen bidra till att fler får samma chans att ta del av vardagens digitala tjänster – och därmed också känna sig inkluderade i samhället.

Föräldraguide

Här får du som tonårsförälder stöd i att förstå ungas digitala vardag. Guiden innehåller fakta, exempel och tips på hur du kan prata med din tonåring om trygghet online och hjälpa dem att undvika digitala bedrägerier.

Seniorguide

För dig som vill känna dig trygg i det digitala. Här får du hjälp med bland annat BankID, Swish, kort, e-handel, räkningar och hur du skyddar dig mot bedrägerier.

Andra språk

Betalningshjälpen finns på flera språk. Här lär du dig hur vardagsekonomi och digitala betalningar fungerar i Sverige, på ett språk som passar dig.

